

comú amb *mutare*, encara que sigui amb l'escaló intermedí *mutū, perdut en llatí.

I que en el nostre cas suposem. L'absència absoluta d'explicació possible és el que ens acorrala a una suposició tan hipotètica, ben poc documentada en llatí arcaic o vulgar, i força aventurada en els detalls. ¿I tanmateix bona? Reconeguem que aquí resta un problema romànic dels més obscurs. Però neguem-nos a encoratjar, en la nova generació, l'actitud del mer flòleg, conformat amb el paper de gallina-cega.

DERIV.: *Jugada* [1805, Belv.]. Dita val.: «no 't fies de les *çuaes* de loto, / de les pelaes de la fulla / ni de l'arròs de fora coto» (Alberic: 'no et refiis de coses tan incertes', 1962); *jugades* d'aigua: la mesura d'aigua a què té dret cada sèquia (cf. supra) on *juga* (l'aigua), *Juga* o *joga*. *Jugant* 'jugador' (Ss. xiv, xv, *DAG*; Lacav.). *Jugador* [Llull]; formació diferent: 'lloc on es juga' bal., 'desllorigador, articulació' pall. i ribag. *Jugaire* [1862, Bofarull, *DAG*]. *Jugadis*; *jugadissa*. *Jugament*.

Juganer [c. 1880, TLlorete, Cases Amigó; no recollit per dicc. fins al S. xx; manca Lab. i Escrig 1851; Vogel, *DOrt.*, *DFa.*, *AlcM*], Llorete escriví *joganer* i així es pronuncia a València (Giner i M., 1956), però no és d'ús menys arrelat i popular en català central; també aquí emprat repetidament per Pons Massaveu, i Coromines («un matí de sol animava tota la cella --- al cap d'una hora de sentir tocar diana ja el teníem allí --- franc i *juganer* et desparpellava els ulls i saltava d'un llit a l'altre ---», *Presons Imag.* XIII, O. C., 895b; «el *juganer* zigzagueja del llamp», veg. *IRIS* etc.): és derivat del verb *jugar* (més que no pas de joc) amb el sufix postverbal *-aner* (-AND-ARIUS, *jugander*, que *AlcM* assenyala a les Garrigues en deu ser variant mossàrab); format com *llavanera*; *llevaner*, *-era*; *pixaner*; *caganer*; *tixener* (= fr. *tissandier*, *taillandier*, *vivandier* etc.).

Ha tingut molts concurrents en la llengua. Altrament al Migjorn valencià diuen *jugascó*, com observa per a Castalla, Enric Valor (1955; i cita d'ell en *AlcM*): «el gos és més manso que un cordé; l'ha estranyat...: és molt *jugascó*...» (*Canyissaes*, 75); i en Nord del País *+jugarot*: «sent la campana / que alegrement volteja, i es figura / que, *juarot*, el fill de l'ermitana, / toca, roín, per no anar a costura», Bernat de la Plana (*BSCC* XVI, 228). *Juguínos* [1867, Verdaguier, esborrall de l'*Atl.*]: «Lo Tajo y lo Guadiana, y'l que de plata fosa / roba a l'alegre Bètica cent *juguínos* dolls, / dolsament s'escorrian per l'illa deliciosa, / y or de sas fonts deixavan per marges y ayguamolls» (II, 17b; estrofa canviada en la nova versió, però en aquesta el posa en el cant VII, 9.19), mot que ell sembla haver après de la cobla popular pallaresa, que ell mateix cità en el seu *Canigó*: «Garona per Aran / tot rondinant, / Noguera per Alós, / tot *juguínos*». *Jogallós* [*jug.*, Belv., i alguna ed. de Nebrija] (*jugullós*, *joguillós*, Lab. 1840 com ant.). *Jogasser* [*DOrt.* i en l'eivissenc Villangómez]: «*Jogasser* còs menut, / que d'una falda acut / al goig de l'ona pura» (*Terra i Somni*, 37).

El qual ja s'enllaça amb *enjogassat*, de significat semblant, si bé no idèntic, però quasi igual amb matis divers [1803, Belv.]: «Quan encara 'l rejoyenit sol d'abril tot just havia baixat als tercers pisos de Barcelona, per on vola *enjogassada*, gronxant los arbres, una marinada fresca --- tres dones --- s'arrambaren al peu d'un arbre --- per trobar quiet recer», «--- el mercat de les palmes --- era un bosc d'Orient que caminava amb la remor del vent *enjogassat*, ple dels crits i alienades de joia d'una entrada triomfal», NOLLER (*La Pap.*, 5, 207, O. C., 3, 187); també s'havia dit *ajogassat* [*DTo.* 1670; Lacav.]: «me sembla que no han passat los anys: que segueixo sent un noyet *ajogaçat*», EmVilanova (*La Festa Major*, a. 1877, *La Renaix.*); «posada a la boja, son geni obert, *ajogassat* bosquerolment, y desinvolt ---», MrnVayreda (*La Puny*. XI, 181; i, 143); «sentiren sobtadament, a sobre d'ells, los falaguers piols de dues oronetes que *ajogassades* se perseguian», Genís i Aguilar, *Julita*, p. 114); «aquella *ajogassada* jovecna», *BDLC* XI, 1920, 48.

Enjogassar [dicc. Balarí]; *enjogassament*; *ajogassament* [Lacav.]; *desajogassar*. *Ajogassadís*. També s'havia dit *+jugós*: «con vené que cinc e sis ans / agren abdós aycests infans, / foren *jugoses* e plaens / e remiraven-los les gens / --- / tot dia s'anaven baraylans: / Judes faja sovèn plorar / lo fiyl del rey ---», *Lleg. Rim.* de Sevilla (v. 110, *LleuresC*, 221). *Jugarri*.

Jugatejar mall. 'jugar enjogassadament': «veletetja solitària una gavina platetjada damunt s'esbart de peixos, i sent sa gola de fer presa d'un d'ells, però llavors se'n va amb gravetat sense ocupar-se'n més, i deixant s'esbart que *jugateja*», Arx. Ll. Salvador (*Les Balears*, p. 122; GMaura, *AlcM*); *joguejar*, NOLLER. *Juguera*; *juguèrines*; *juguèrjar*.

53 Sembla que els anteriors deriven de *jugar* (no sense influència directa de *joc*, en algun d'ells). En canvi, directament de *joc*: *Joguer* [1547, *Ardits*, *DAG*].

Joguina [1647, *DTo.*]: «*juguines* de minyons: crepundia, -orum», i Lacav.: «*juguines* de criatures, lo que serveix per a divertir a l. c. --- *jug*-que fan brugit --- crepitaculum; *ell és la juguina de los companyons*, *ell serveix de*, id., id.: ab sociis luditur ---; *aquella nau era la jug. dels vents*, *aq. n. servirà de*, id., id.; *juguina de la fortuna* ---». «Anàvam a partir de *joguines*, fèyam vaca en certs jocs ---», Pons Mass. (*Colla del Carrer*, 15). Verdaguier usà sovint *fer joguines* en el sentit de 'jugatejar, joguinejar': «mes ja a l'incendi, roges, esclatan les montanyes / --- / a flocs de groga escuma s'hi barreja l'or fi, / y devallan, per l'iris guiats de marge en marge, / com nins, a *fer joguines* pel català jardí», *Atl.* I, 60d; «lo riu la Tet, des de Lanós / tot fent *joguines*, / a besar baixa les ruïnes / ---», *Canigó* IX, 59, v. 64; i, abreujant, *joguines* 'joguineig' en l'esborrall de l'*Atl.* (1867): «--- vers mos infants girada, / plavia'm, ay!, de veure'ls pels cirers enfilats / --- / y ab los cans cabussar-se pel pla entremaliats; / de noy en ses *joguines* deixant-los en l'hervatge, / un frescal de vegades cercàvam vora 'l riu / per a nostres esbarjos ---» (VI, 17a).

60 No és inversemblant, en última instància, que la for-